

2. Zasoby tvorennya humoru ta satyry u tvorakh Ostapa Vyshni [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: URL : http://text.tr200.biz/referat_zarubejnajaliteratura. – Nazva z ekrana.

3. Kosyachenko V. Zhanry satyry i humoru v ukrayins'kiy radyans'kiy literaturi / V. Kosyachenko, I. Rusnak, Yu. Hrechanyuk. – K. : UMK VO, 1988. – 60 s.

4. Nitsche F. Narodzhennya trahediyi, abo ellinstvo i pesymizm. Ch. 2 / F. Nitsche. – M.: Dumka, 1990.

5. Smotrych O. Podorozh v krayinu nochi / Oleksander Smotrych – Khmel'nyts'kyy: Prosvita, 2010. – 388 s.

6. Smotrych O. Skupi virshi [Tekst] :poetychni tvory / Oleksander Smotrych. – Khmel'nyts'kyy : Tsyupak A. A., 2011. – 152 s.

7. Frolov I. Filososf'skyy slovnyk / I. Frolov. – M. : Polytyzdat, 1981. – 445 s.

8. Chornyy humor [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: URL : http://uk.wikipedia.org/wiki/Chornyy_humor – Nazva z ekrana.

Summary

Nataliia Mytrokhina

Comic as the Basis of Poetics (the short story «Initiative of Larysa Havrylivna» and «Writer», by O. Smotrych)

In the article for the first time in Ukrainian literary criticism the comicality, as one of the key aspects of creating the stories «the Initiative of Larysa Havrylivna» and «Writer» has been analyzed. It is studied that in the aforementioned prose works special role is played by sharp satirical depiction of reality, the main characters, paradox, invective strategies.

Key words: comic, O. Smotrych, satire, sarcasm, grotesque, invective.

Дата надходження статті: «21» березня 2017 р.

Дата прийняття до друку: «25» квітня 2017 р.

УДК 821.161.2-6(081.2)«19»

ОЛЕКСАНДР ОНИЩЕНКО,

викладач

(м.Хмельницький)

Літературний портрет Івана Франка у спогадах родичів письменника

Проаналізовано мемуарно-автобіографічну прозу Анни Франко-Ключко та Василя Франка, які значно розширили портрет класика української літератури І.Я.Франка. Доведено, що спогади варіюються то з портретуванням, характеристикою персонажів, то з описом пейзажів, інтер'єрів, то з авторськими відступами (висловлення мемуариста у прямій формі свого ставлення до зображуваного, певної

події, факту, явища). Філософія зображуваного у спогадах спроектовується на ланцюжок подій, до яких прикута увага реципієнта і сприймається як реально фіксований у своїй завершеності. Закцентовано, що мемуари не позбавлені суб'єктивізму. У прозі non-fiction вловлюється феномен: іноді авторам важко переказувати подієвий зміст ліричними лініями, фабула (подієвість) ослаблена, подається фрагментарно, уривчасто, з перебігом асоціативності, іноді різкою зміною, перебігом вражень та почуттів.

Ключові слова: спогади, Іван Франко, наратор, мемуарно-автобіографічна проза, літературний портрет, суб'єктивність.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Для осмислення історичного шляху вітчизняної літератури, її специфіки і всього багатства проявів та потенційних можливостей відкриття й дослідження мемуари українського письменства мають неабияке значення, як свідчення особисте, і найменш підвладне кон'юктурі, диктатові ситуацій. Спогади є явищем життя, спонтанним виявом думки, людських почуттів. Із плином часу мемуарна автобіографістика набуває іншого звучання, багатозначності, певною мірою чинник суб'єктивності відходить на другий план. Наратор, виступаючи свідком минулих подій, уможливорює реципієнтові доторкнутися до історичної реальності, усвідомити її значно глибше. Нефікційна проза оприявнює центральні лінії: мемуари як біографічний документ, оскільки спогади здатні компенсувати різного роду документальні лакуни, руйнувати стереотипи, подавати об'єктивну інформацію про оточення й добу. Відповідно біографічний спектр не відхиляє потужності критичного аналізу в розкритті творчої індивідуальності письменника, єдності особистого й громадського, художнього й публіцистичного, морального й етичного формату.

Аналіз досліджень і публікацій... Мемуари є предметом історико-літературного тлумачення. За роки незалежної держави пошквалились творчі пошуки вітчизняних науковців у малодосліджених, досі маргінальних напрямках літературознавства. Зокрема, сферою активних студій є нефікційна проза еміграційних мемуаристів. Із досліджень зазначеного жанру в теоретико-історичному аспекті вирізняються праці Л.Вашків, О.Галича, В.Дудка, В.Кузьменка, Ж.Ляхової, Т. Черкашиної, М.Назарука, В.Качкана, Т. Швець. Останнім часом значний внесок у розвиток документальної франкіани здійснили науковці Н. Тихолоз, М. Шалата, М. Гнатюк, Р. Горак, Я. Горак, Л. Зарицька та ін., однак всебічному аналізу, в якому б

розкривалась єдність особистого й громадського, художнього й публіцистичного, морального й етичного ще недостатньо приділено уваги. Саме спогади родичів І. Франка є надзвичайно цінним джерелом для створення фундаментальної, об'єктивної наукової біографії письменника.

Формулювання цілей статті... **Мета статті** – проаналізувати мемуарно-автобіографічну прозу, виявивши в ній літературний портрет Івана Франка з урахуванням структурної та ідейно-художньої еволюції.

Виклад основного матеріалу... Насамперед зазначимо, що значна частина мемуарних, автобіографічних й мемуарно-автобіографічних творів належить до царини документальної літератури, що має розгалужену видову й підвидову систему. Як зазначає Т. Черкашина, зі структурно-типологічного погляду, документальна література складається з чотирьох основних напрямів: історичної документалістики, художньої біографіки, художньої публіцистики й мемуаристики. Основними критеріями диференціації стали основний об'єкт документальної оповіді; джерела отримання документальної інформації; види авторської присутності в тексті (і як конкретного, і як стороннього спостерігача, тобто свідка чи головної дійової особи); суб'єктивний чинник особистої участі в подіях, описаних у творі, особистого знайомства з безпосередніми учасниками подій; жанрово-типологічні характеристики документальних творів [8, с. 6] Доведено, що мемуаристика й автобіографіка мають низку спільних типологічних ознак, зокрема ретроспективність, документальність, фактографічність, концептуальність, суб'єктивність.

У цьому контексті мемуаристика трактується як синтез художніх та документальних творів, де наратор є свідком чи безпосереднім учасником зображених подій, реконструйованих або зафіксованих не лише за допомогою офіційних, особистих документів, а й базованих на пам'яті автора. Спогади – це твір про себе, своє життя й життя близького оточення. Переплетення мемуарного й автобіографічного надibuємо у спогадах А. Франко-Ключко «Іван Франко і його родина» [5], «Рукописи Івана Франка в Канаді...» [6], В. Франка «Спомини» [7], «Листи Василя Захаровича Франка до племінника Михайла Миколайовича Франка» [1].

Спогади доньки І. Франка за структурою оповіді відносимо до літературно-історичного та автобіографічного, оскільки йдеться про літературну працю та літературне оточення І. Франка, а також автор розповідає про перипетії власного життя. Насамперед прочитується образ автора зі справжнім життєписом, з ним тісно пов'язаний сюжет, композиція та особливості оповіді. Сюжет, персонажі, простір і час

відносно вільні, виклад матеріалу прив'язаний настільки до життєвого шляху автора, що, на перший погляд, не викликає сумніву в його несправжності, реалістичності. Насправді є певні неузгодження в судженнях. Скажімо, А. Франко пише про те, як в дитинстві вона тишилась гостям їхньої хати, особливо, коли «була родина тата; спершу його вітчим і мама, потім по їх смерті приїздили його брати Онуфрій і Захарій з жінками і дітьми» [5, с. 16].

Для достовірності викладених фактів співставимо розповідь Василя Франка (1899-1980), який згадує, як навесні 1915 р. у Жовкві в нього вкрали батькові коні. Аби минути батькової кари, шістнадцятилітній юнак чотири дні пішки йшов за порадою до стрийка Івана. У Львові досі ніколи не був. Хворий письменник сидів у кріслі супроти сонця, перепитав: «Та чи ти не Михайлів (друге родинне ім'я Захара. – О. О.) син з Нагуевич? Яким чудом ти тут взявся?» (с.13). «На перший погляд, здивувало мене стрийкове життя і оточення. З родини при йому не було нікого. Оба сини, Тарас і Петро, – на війні, дочка Ганя – в Києві, а дружина хвора, в шпиталі» [7, с.13]. Отже, за свідченням В. Франка, він разом з батьком жодного разу не гостював у дядька Івана.

Під час революції дочка І. Франка приїхала до Львова і «тоді ж я відвідала татового приятеля й нашого опікуна Карла Бандрівського. Він оповів мені про тяжке життя тата в часі моєї відсутности. Маму віддали до шпиталю для умово-хворих, а тато спочатку жив сам у хаті, потім узяли його до приюту Січових Стрільців. Тато не хотів там бути, все вертався до власної хати й усе налягав на братанка Василя, що був йому для помочі, щоб він відпровадив його назад до хати. Василь не відважився протиставитись волі тата і, не порадившись ні з ким, повів тата вночі додому» [5, с. 47].

Діаметрально протилежними є спогади очевидця останніх днів життя поета. В. Франко в листі (23.08.1967) до племінника Михайла подає широку панораму родинних стосунків з А. Франко і правду про те, що, мабуть, письменник відчував свої останні дні, усвідомлював, як сили покидають його, тож хотів померти у власній хаті, просив братанка відвезти з приюту додому: «А тепер щодо Гані. Вже кілька років минуло, як мав нагоду її відвідати в Торонті. Вона вже коло одного сина, купили собі досить гарний домок. Син її, невістка і внучка дуже гарні і ввічливі люди. От так і познайомились, і вже час від часу ми переписувались, і та наша приязнь тревала зо два роки, і десь вона стрінулась з одною панею, і ця пані наговорила їй всяких нісенітниць про мене. Ця пані була завідователькою приюту січ. стрільців у Львові, і коли Стрийко Іван захорував, тоді доктор зарекомендував Стрийкови перейти до того приюту, де буде мати відповідну прислугу, ну і

лікарську безплатну поміч, одже мій Стрийко на те згодився під умовою, що мене ніяк не хоче від себе пустити додому до Нагуевич. Отжеж ми оба в тім приюті перебували цілу зиму» [1]. Виходить, що братанок даремно хліб не їв, саме він виконував чорнову роботу, доглядав у приюті І. Франка, а пані І. Домбачевська виконувала професійні обов'язки і не більше, тому нині дещо гіперболічно, завищено звучить її роль щодо опікунства над поетом: «Пані Ірина разом з лікарем Володимиром Щуровським та медсестрою Софією Монджейовською доглядали за великим мислителем української нації в останні дні його життя» [3], і не розшифровується, в чому саме полягав означений догляд.

На таку амфіболію (неясність) стислу відповідь прочитуємо у листі В. Франка до свого племінника. Лапідарно, одним абзацом: «Не можу сказати, що в приюті було зле (навпаки), було, як на тодішній военний час жилося нам дуже добре а взглядно хорому. Майже щоденно приходив головний лікар і приписував всякі нові медикаменти і радив, що з тим робити... І так ми перебули в приюті до місяця Марта. Надворі було ще досить зимно, сьніг, мороз. Одної ночі мій Стрийко розбудив мене і сказав, щоби я вбирався і йшов найти фіякра і то за всяку ціну. Була саме друга година по півночі і ще сказав мені, що ми мусимо тої ночі опустити приют і перейти до власного дому, а було то досить далеко приют від нашого дому, і я послухав, вийшов на головну улицу, а там ні живої душі не було і я так троха походив і вернув назад до хати. Мій Стрийко вже був радий, що є звозчик, а коли дізнався, що нема, то й насварив на мене і сказав, що мусиш найти, бо я мушу сьогодні звідти вийти. Що воно таке було і по сьогодні не знаю. Це була таємниця, яку Стрийко забрав з собою, отже фіякра я не знайшов, а поїхали ми в 6 годині рано трамваем» [1].

Не повів хворого вночі додому, а таки повіз «рано трамваем». Медсестри вранці виконують хворим процедури, вони ніяк не могли не помітити, що пацієнт покидає приют. І яка тут може бути образа дочки до неповнолітнього, недосвідченого хлопця. З моральної точки зору, чи правильно вчинили дорослі діти, коли покинули напризволяще важко хворих батьків, ось яку проблему слід було поставити в центр оповіді. Зустрівшись з «татовим приятелем» К. Бандрівським, А. Франко поцікавилась спадщиною батька: «Гроші зібрані під час поїздок, що були зложені в банку як Фонд І. Франка – як пояснив мені п. Бандрівський – були передані маляреві Трушові, бо він дуже бідував» [5, с. 47]. Морально-етична дилема до кінця не з'ясована. Зокрема, чи правильно вчинив «опікун» при живих дітях І.Франка, важко сказати. З точки зору гуманності приятель письменника поступив нерозсудливо,

бо і важко хвора дружина Франкова потребувала догляду, і діти не мали великих статків, бідували не менше Труша. Тому, вважаємо, правильніше було б прямим спадкоємцям розпорядитися коштами батька. Тим більше, за свідченням В. Франка, К. Бандрівський не так, як належить «доброму приятелеві» доглядав письменника. Коли вранці Василь навідався у канцелярію до опікуна і розповів, яким чином І. Франко покинув приют, то «пан Бан[дрівський] ... як не скочить до мене з образливими словами: і лайдаком, і бойком, і селюком мене називав, і бігав по канцелярії з кутка в кут. «І що ж ти наробив?»... бідака знав про своє горенько, що треба буде тепер дійсно заопікуватися хорим – цього він найбільше боявся» [7, с.21].

Текстова канва мемуарно-автобіографічного твору В. Франка, як бачимо, складається з письмового спогаду, що є основним, й інтертексту (чужого мовлення) – джерела мемуарного й автобіографічного характеру. Як очевидець останніх днів життя письменника, автор спогадів про рідного дядька, на відміну від А. Франко, яка почула від п. І. Домбачевської-Рибчак (1886–1964) децю перекручені факти, детально розповідає про участь Бандрівського в його опікунській справі, чого «він найбільше боявся». А щоб не було зайвих очей і клопоту «пан Б[андрівський] відшукав якусь іншу жінчину і наказав їй, щоби вона все держала під замком, і в той спосіб змусити мене голодом вступитися зі Львова... по яких трьох днях я найшовся в безвихідному положеню. Стрийко вже був не в силі тої події перебороти... По сьогодні бачу і чую слова хорого: «І що той Бандрівський робить зі мною? Прямо живого загання мене в могилу» [7, с.25-26]. Спогади В. Франка перекреслюють тезу А. Швець, яка в коментарях до спогадів М. Грінченко резюмує про те, наче І. Франко особисто запросив Зигмунтовську доглядати за ним, мовляв, «вдруге Зигмунтовська тиждень господарювала в домі Франка (на його ж запросини) з 6 по 11 квітня 1916 р., доглядаючи безнадійно хворого. З 12 квітня упродовж останніх півтора місяці життя хворим опікувалася літня жінка, вдова Стефанія Левинська (Танячкевич), донька священика Данила Танячкевича» [2, с. 226]. Такі події, за свідченням племінника, відбулись поза волею поета, бо саме «пан Б[андрівський] відшукав якусь іншу жінчину і наказав їй, щоби вона все держала під замком».

Отже, письменник не схвалював дії «опікуна», адже братанок Василь замінив йому сина, слухався стрийка, допомагав у письменницькому ремеслі: «Писали ми часто короткі статті чи вірші, які я відносив до «Просвіти», а ті давали до редакції часопису, і через кілька днів були друковані» [7, с.17]. Свою вину щодо неналежного

догляду за хворим К. Бандрівський зіпхнув на сільського хлопчину з Нагуевич, мовляв не треба було забирати письменника з приюту. Тобто, не слід було виконувати стрийкову останню волю. Якби Василь її не виконав, то картав би себе усе життя. Тому скрушно, з болем у серці сприйняв образу опікунів: «Я голосився в січові станиці і зараз виїхав з Львова до кадри УСС, яка перебувала в селі Липиці Дол[ішні] Рогатинського повіту. По двох тижнях мого побуту в кадрі прийшла вістка: І[ван] Франко помер. Так що не довелося бути мені на похороні, на яким пан Б[андрівський], пані Зигмонтовська і пані Домбачевська перед людьми виливали всю злість на неслухняного хлопчиська, який був причиною передчасної смерті І[вана] Ф[ранка]» [7, с.26].

Автор переконливо апелює до читача об'єктивними конкретними фактами, «стрийка я любив і доглядав, як власного ока» (с.25), подіями. Заперечує В. Франко й свідчення Домбачевської у поліпшенні фізичного стану письменника такою квінтесенцією: «Та ще одну брехню пані Ірена причепила, що Франком в приюті була велика полегша в його фізичнім здоровлю, що вже вставав з ліжка, сідав коло стола і дещо писав. А я скажу, що то все неправда, бо стан его здоровля не поправився, а з кожним днем погіршувався» [1]. Подієвість, інтерпретація в нефікційному творі створюють фабульний подійний ряд не за законами мистецтва, а за логікою життя, на відміну від сюжету в художньому тексті. Наративна структура увиразнюється причинно-часовою послідовністю: автор спогадів розповідає причину, що змусила прибути до Львова й зустрітися зі стрийком І. Франком, змальовує побут і літературну працю останніх днів письменника, а розв'язкою є опис насильницького спонукання К. Бандрівського, аби племінник покинув хворого стрийка. Композиційні прийоми відбуваються й на сюжетному рівні, й на рівні позасюжетних елементів.

Дослідники Л.Левітан, Л.Цілевич композиційний прийом співвідносять із художньо-мовленневим елементом. Унісонуючи Георгу Гегелєві про форму та зміст, автори монографії «Основи вивчення сюжету» розглядають останній із діалектичної точки зору, позаяк, з їхнього погляду, саме в художніх елементах наявними є протиріччя – тобто мова не може бути сюжетом, відповідно сюжет не є мовою – та єдність: «Мова породжує сюжет, а сюжет існує завдяки мові» [4, с. 8]. Літературні критики розглядають сюжет в ракурсі предмету, тобто те, для чого написаний твір. Сюжет дослідники тісно пов'язують з метою автора, а фабулу – із засобом досягнення означеної мети.

У спогадах А. Франко події варіюються то з портретуванням, характеристикою персонажів, то з описом пейзажів, інтер'єрів. Філософія зображуваного у спогадах дочки І. Франка спроектовується

на ланцюжок подій, до яких прикута увага реципієнта і сприймається як реально фіксований у своїй завершеності. Насправді мемуари не позбавлені суб'єктивізму. У прозі non-fiction вловлюється феномен: відчувається, як зчаста авторці важко переказувати подієвий зміст ліричними лініями, фабула (подієвість) ослаблена, подається фрагментарно, уривчасто, з перебігом асоціативності, іноді різкою зміною, перебігом вражень та почуттів. А. Франко: «Люди приїздили до тата за порадою, за вказівками. У їхніх очах тато був людиною всезнаючою, вченою, «паном», але приступним і до кожного ласкавим. Він не тільки порадив, але де міг, допоміг і люди по кількадемній гостині відїздили задоволені.

Грушевський відносився до тата нетактовно, помітував ним, накидував йому свою волю, нетактовно підкреслюючи, що тато є йому підвладним. Татова горда і вільна вдача не переносила накидування чужої волі і підвладності. Тато глибоко обурювався і терпів» [5, с. 27].

Мотив дороги у нефікційній прозі підкріплений топонімами. Художній топонім у тексті є своєрідним сконденсованим образом історичної картини, подій кінця XIX-поч. XX століття Західної України. Образ путівця в контексті набуває конкретного емоційно-оцінного вираження: «Це були поїздки до села Голобутова біля Стрия, до Довгополя, до о. Попеля, до Бурачка, до Завадова до о. Нижанківського, до Косова, а потім до Криворівні, Жабйого, Буркуту. До Голобутова ми їздили декілька літ підряд. Винаймили половину хати у селянина і мали зовсім вигідне приміщення» (с.14). Спогади А. Франко передає через власне «Я», внутрішній світ, в автобіографічному ключі. Її пам'ять про І. Франка резонує зі спогадами про львівський період життя, з дитячих та юних літ.

Авторка суб'єктивно описує подорож в Україну, називає факти, нічим не підтвержені, як хворий письменник міг подорожувати за кілька днів до Одеси, та інших міст: «Втомлена татова душа шукає розради і він їде в Україну – ще раз побачитись із своїми друзями, ще раз побувати там, де бував ще молодим, повним запалу й віри в життя. Він їде до Тригубових, потім до Чикаленка, з яким постійно переписувався і приятелював. Заїздить аж до Одеси, надіючись віднайти спадок по дідові моєї мами генералі. Але по короткому часі повертається розчарований [5, с. 37-38].

Такі факти були невідомі Марії Грінченко, в якій тоді гостював письменник і про свої мандри нічого не повідомляв. Авторка згадує: «Вкінці лютого чи в початку березня 1909-го року помер Петро Антонович Косач (насправді помер Косач 2 (15) квітня. – *О.О.*), чоловік Олени Пчілки. Надвечір я йшла на панахиду і бачу – поперед мене йде

чоловік, і постать його нагадала мені Франка. Але відкіля ж тут візьметься Франко? – подумала я. Бачу, чоловік пішов у той будинок, куди йду я; увіходжу в хату до Косачів – і він там. Придивляюсь – і справді ця нужденна постать дуже-дуже нагадує Франка. Аж тут і він побачив мене і підійшов привітатися. Так, то справді був Франко, похилий, схудлий, з тими ж сумними, але тепер пригаслими очима, з покорченими пальцями на руках (с.207-208). Сумнівно, чи важко хворий письменник, який «грошей сам не міг виймати з кишені, то прохав купців виймати і брати, скільки їм належить (с.209), подорожував до Одеси, адже, як зауважує М.Грінченко, «тим часом з Києва телеграфували до Львова, що Франко в Києві і прохали, щоб хтось приїхав по його. Через якийсь час приїхав його старший син Андрій. Виявилося, Франко, не сказавши нікому нічого, здобув собі паспорта, сів на поїзд та й майнув у Київ [2, с. 210]. Важкохворий письменник у березні-квітні 1908 р. перебував в Ліпівку (Хорватія). Сам не подорожував, за ним до Хорватії приїжджав син Тарас. А. Франко довільно поводитись із датуванням, згадуючи батьковий запис на поштової картці з Ліпівка, занотовує: «Дати немає; здається це було в листопаді 1909 року», відсутня й логіка висловлювання, зокрема «В санаторії батько почав поправлятися, але він просив нас, щоб ми забрали його додому, він почувався там погано, тому, що лічення він там жадного не діставав...» і тоді «брат Тарас зараз же поїхав до Ліпівка й привіз батька в дуже тяжкому стані» [6, с. 6].

Отже, проаналізувавши мемуарно-автобіографічну прозу, в якій оприявлено літературний портрет І.Франка, можна констатувати, що вона увиразнює філософсько-екзистенційний, літературний та історичний характер. Наскрізним мотивом проходить фатум, присуд долі людини з Великої літери, яким був Іван Франко. Моделі, контексти, модуси прози non-fiction сконцентровані навколо основного просторово-часового континууму, прямо й опосередковано вказуючи на танатологічні мотиви. Проведений аналіз спогадової літератури, авторами яких є родичі І.Франка, спостережено, що провідними жанрами виступають гібридні (колажні) жанри – суспільно-побутові новелети, історичні есе, мемуарна автобіографія, зарисовка (А. Франко), автобіографічний нарис, подорожні описи (В. Франко). Вони не є самостійними жанрами, а модифікаціями публіцистичних, документальних та художніх жанрів. А. Франко описує життя в автобіографічному ключі, оприявнює конструктивістські наративи через власне «Я» – пізнає довкілля й подає його в описах. Її документалістика – це не сухі цифри, перераховані факти і події, а

майстерно написана метажанрова літературно-мистецька продукція, що служить розбудові національної культури.

Літературний портрет І. Франка у спогадах рідних заповнює інформаційний вакуум. А. Франко-Ключко переважно описує і коментує етапи біографії письменника до часу свого виїзду зі Львова, а В.Франко подає цікаві факти дієвості праці письменника та його побут з весни 1915 до квітня 1916 року. Реконструкція життєвого шляху, участі І. Франка в літературному процесі за спогадами родичів характеризує світогляд, сприймання і розуміння письменником суспільного середовища, еволюцію його художнього самовідчуття.

Список використаних джерел і літератури:

1. Горак Р. « Як там зараз на нашій Горі?» (Листи Василя Захаровича Франка до племінника Михайла Миколайовича Франка) [електронний ресурс] / Роман Горак. – / <http://lib.if.ua/franko/1314022971.html>
2. Грінченко М. Спогади про Івана Франка та про його сямове огнище [Підготовка тексту, коментарі Алли Швець] / Марія Грінченко // Спадщина: Літературне джерелознавство. Текстологія / Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – К.:ВД «Стилос», 2010. – Т. 5. - С. 190-227.
3. Домбачевська Ірина Григорівна [електронний ресурс] // https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D1%87%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%86%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
4. Левитан Л. Основы изучения сюжета / Л. Левитан, Л. Цилевич. – Рига: Звайгзне, 1990. – 187 с.
5. Франко-Ключко А. Иван Франко і його родина: Спомини / Анна Франко-Ключко.. – Торонто: Ліга визволення України, 1956. – 130 с.
6. Франко-Ключко А. Рукописи Івана Франка в Канаді = I. Franko's manuscripts in Canada: (Лист із Ліпика, Югославія та інше) / за ред. Я. Рудницького / А. Франко-Ключко. – Вінніпег: Printed by Trident Press Ltd., 1957. – 16 с.
7. Франко В. Спомини «хлопчиська неслухняного з Нагуевич» // Василь Франко. Спомини [Упор. З. Франко, С. Паранюк]. – Львів: ТзОв «Дизайн-студія «Папуга», 2015. – 112 с.
8. Черкашина Т. Українська мемуарно-автобіографічна проза ХХ ст.: жанрова, структурна та ідейно-художня еволюція : автореф. дис ... д-ра філол. наук / Т. Ю. Черкашина . – Київ, 2015 . – 36 с.

References:

1. Horak R. «Yak tam zaraz na nashiy Hori?» (Lysty Vasylya Zakharovycha Franka do plemynnyka Mykhayla Mykolayovycha Franka) [elektronnyy resurs] / Roman Horak. – / <http://lib.if.ua/franko/1314022971.html>
2. Hrinchenko M. Spohady pro Ivana Franka ta pro yoho semyove ohnyshche [Pidhotovka tekstu, komentari Ally Shvets'] / Mariya Hrinchenko // Spadshchyna:

Literaturne dzhereloznavstvo. Tekstolohiya / Instytut literatury im. T.H. hevchenka NAN Ukrainy. – K.:VD «Stylos», 2010. – Т. 5. - S. 190-227.

3. Dombachevs'ka Iryna Hryhorivna [elektronnyy resurs] // https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B1%D1%87%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%86%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0

4. Levytan L. Osnovy yzuchenyia syuzheta / L. Levytan, L. Tsylevych. – Ryha: Zvayhzne, 1990. – 187 s.

5. Franko-Klyuchko A. Ivan Franko i yoho rodyna: Spomyny / Anna Franko-Klyuchko.. – Toronto: Liha vyzvolennya Ukrainy, 1956. – 130 s.

6. Franko-Klyuchko A. Rukopysy Ivana Franka v Kanadi = I. Franko»s manuscripts in Canada: (Lyst iz Lipika, Yuhoslaviya ta inshe) / za red. Ya. Rudnyts'koho / A. Franko-Klyuchko. – Vinnipeh: Printed by Trident Press Ltd., 1957. – 16 s.

7. Franko V. Spomyny «khlopchys'ka neslukhnyanoho z Nahuyevych» // Vasył Franko. Spomyny [Upor. Z. Franko, Ye. Paranyuk]. – L'viv: TzOv «Dyzayn-studiya «Papuha», 2015. – 112 s.

8. Cherkashyna T. Ukrainyń'ka memuarно-avtobiohrafichna proza KhKh st.: zhanrova, strukturna ta ideyno-khudozhnya evolyutsiya : avtoref. dys ... d-ra filol. nauk / T. Yu. Cherkashyna . – Kyiv, 2015 . – 36 s.

Summary

Oleksandr Onyshchenko

Literary Portrait of Ivan Franko in the Memories of Writer's Relatives

The article analyzes the memoirs-autobiographical prose of Anna Franko-Klyuchko and Vasył Franko, who greatly expanded portrait of the classic of Ukrainian literature Ivan Franko. It is proved that memories vary with postrecovery, characteristics of the characters, with description of landscapes, interiors, with the author's digressions (the statement of the diarist explicitly their attitude to the represented, a specific event, fact, phenomenon). The philosophy of the depicted in the memories is being projected on a chain of events, which attracted the attention of the recipient and is perceived as really fixed in finality. It is accented that the memoirs are not devoid of subjectivity. Non-fiction prose captured the phenomenon: sometimes the authors find it hard to retell the event the contents of the lyrical lines, the plot is weakened, served fragmentary, sketchy, over associativity, sometimes abrupt change, impressions and feelings.

Key words: *memories, Ivan Franko, narator, memoirs, autobiographical prose, literary portrait, subjectivity.*

Дата надходження статті: «05» квітня 2017 р.

Дата прийняття до друку: «20» квітня 2017 р.